

ACC. N:R M. 14798:1-8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Clara Andersson, Lunnarp*
Härad: *Ingelstad* Berättare: *olika personer; se uppt. bladens*
Socken: *Kverrestad* Berättarens yrke: *baksida!*
Uppteckningsår: *1959* Född år i

Hb av andenskap, förlossning, barnmäng och kyrktågning.

s. 1-8.

LuF 96

Varandeskep, Föreläsning, Barnsång och
Kyrktägnning.

Skånga en frågarna i denna lista gäller
de gamla föreläsningarna om ber. v. köst ta-
las därpå. Men jag antyder vad jag kun-
nat få veta.

Man trodde ända till slutet av 1800-talet
att barnantal var fört bestånt. "Man får
ta emot den när de kommer", sa de gamla
gammorna. Men man var inte alls glad för
för många barn. I allmänhet hade man ju
knappt en tillgångarna. "Men när man kom-
mer under en mans morskälska, är det inte
längre" sa en gammal kvinna med allvar i
rösten. Man hade fått talv barn. "Barn
e en Guds gåva, men dessa den e en f-nis plö-
ga", sa en friprästin gudbe.

Brænloshet beuddu lei kaimona, ausögs
 ört. "Karlana har dæi ældring vadd naid
 fel þæ." Hæi ge þæi ^(kaimona) noyau slæið skætt þæi
 örtu fæiðættis iðland. Öm æi harauðe kaim-
 na læi þæi ærtkalm træddu mau æi barmt
 blev kuyllhæið. (lockið hæi) Ört vield mau
 gæna æi barmt skulle þæi. Brænbegræusning
 var ækænt. Hæi ört ærttyddes iðland noyau
 æi örd i gæule testamentit dæi noyau sædænt
 hæi gæus.

Hæi sæde æi kaiman "var þæi ört vield"
 næi hæi var gravid. Hæi ændersættis iðtæ
 æi lækæi mau ört fæuus æi hel ört fæktlæi
 fæiðskriftu hæi skulle fælgæ. Hæi fækt iðtæ
 vare med æið slækt. æt ræia i blodet, iðtæ
 æi læi hæi, fæi dæi kændæ barmt lili "hermynt".
 Læi bæi fæi hæi æv dæi æi orsækt fæiðtæ þæi
 hætjængæus korn. æt fæi dæi skulle æi hæi.

fyra sätas med hornen i väder, i. o. v.

Töftisarna uttogs och sågades och
Kvinnan tog ut ibland folk när det syn-
tes att hon var gravid sydde hon i ena sär-
skild kläder till sig, utom en stort för-
kläde rakat ut med avsevärlig vidd. Detta
kallades för "niomånadersförkläde". Hon kände
sig kunna jämt ut tyckte att det inte var
någon roga med kläderna.

Hon gjorde särskilda beredelser för
att ta emot barnet. Späd barns utstyrelse
sydde modern. Utstyrelsen kallades "glyttstoj"
eller "småtyg". Hon beställde vagg, tillredde
barnmorskan, tillredde skjut till henne att
man inte själv hade tåtar. Om kvinnan gick
över liden tyckte man att barnet blev en pojke.

Någon särskild plats i huset för förlämnin-
gen hade man inte. Barnmorskan var oftast

cesare vid gulva förlämnings, ibland var
föden med. Fämer, lys och tvärfat o hand-
duk fram i rummet. Brän morstau kallades
"joga gummor". Det fanns i allmänhet inget
tera för ersättning till brän morstau. I äldre
tider var det i allmänhet 2:- kr. sedan en
femma och längre fram 10 a 20 kr. Dessutom
fick hon från de stora handelskunnarna riktigt
med matvaror med hem. Och naturligtvis
lejons han alltid på kaffe och mat. Om våra
komplicationer tillstått fick man tillkalla lä-
kare. Brän morstau tog emot barnet och klipp-
te av navelsträngen. Den förlöste kvinnan
lindades lätt.

"Brännen kunn storken med att han släppte
den ned genom skorstenen". Sedan var en
allmänt talesätt när man för de stora sys-
konen skulle förklara vad småbarnet kommit ifrån

Barnvårstiden.

I rulliga fall låg modern en vecka efter förlorningen. (Lugnade och omvårdande medel vid förlorningen var okänt). Under barnvårstiden var kvinnan klädd i en vit nattaja och man bodde med de bästa läkarna och vårdkläderna. Man brukade ju få besök av vänninner och grannfisar som kom med blommor eller någon god sak eller kanske en krage eller kaklapp till barnet. Man inbjöd inte bekanta särskilt, än kvinnan och de barnet. - I gamla tiden använde sig de rikliga modern även få något säu.

Kyrktagning.

Kyrktagning kallades än "gå i kyrka". Kvinnan fick ej lämna hemmet förrän hon blivit kyrktagen, och det brukade dröja en månad eller mera efter barnets födelse.

gick han t. lt. på en kalas utomhus vara kyrktorg. Då slog det vänder en massa pröster i köket, trodde man. Han följde således utomhus med sig.

Vid kyrktorgingen skulle en kvinna vara med och "leja kyrkagångs kvinnan". Det var i allmänhet gudmodern som fick denna uppgift. I förväg skulle man anmäla till prästen om kyrktorgingen. Senare skedde alltid för högmässan, och kvinnan var sedan med vid gudstjänsten, men lämnade kyrkan när slutpsalmen sjöngs. Hon var i allmänhet svartklädd. När hon kom såg alla klackarna balle fram en pall strax innan för kyrkdörren. Då skulle knäfalla kvinnan. Prästen gick nu och läste en viss ritual för henne. För henne dämpa vid handen sågande: "Herren ledsage dig nu och till evig tid"

Såpo gick Raiman upp i kyrkan följde
av sin ledsagare. Om bänkt var däckfält
lärts en annan text. Man kunde vara flera
"kyrkgångskvinnor" samtidigt. Så blev det
i allmänhet lite kaotisk skillnad så att prästen
tog den i hand först var också lite förmåma-
re.

Man har ej hört talas om att kyrkgångsfalket
behöv förplägnad på kyrkfalket. Men man
hade stora fina "kyrkgångsgjeller" i krusen,
och man så förmådde. Ar var oftast stora
och fina än "krustmagickna". Kalasst hade
man samma sånder som kyrktorgsruken ägde rum.
Man brukade gå till kyrkan sånderna efter kyrk-
torgsruken, men någon viss avsikt däremot
har det ej hört uttalar.

Enkelt är 1915 upphörde detta bruk. Ar flera
ansåg det att den red ej hade något följ för

sig, att att det var förmodande för kvinnan
att hon skulle behöva någon slags rentväs-
ning efter barnafödsåret, innan hon fick visa
sig ut. Men det fanns någon som tyckte
att det var en vacker ord. Således gick en
närmast "parties" i kyrkan här i Helsingborg så
när som att 1935, således tagna så efter det
bruket upphört.